

Datum

2020-11-17

Vår referens

Sofie Holmkvist

Enhetschef

sofie.holmkvist@malmo.se

Remiss från kommunstyrelsens arbetsutskott om Riktlinjer och omorganisering gällande IT, digitalisering och systemförvaltning MN-2020-9317

Sammanfattning

Miljönämnden ställer sig positiv till förslaget om riktlinjer och omorganisering avseende kommungemensam IT på serviceförvaltningen. Riktlinjerna kommer bidra till en större tydlighet för hur staden arbetar tillsammans med IT, digitalisering och systemförvaltning. Däremot vill miljönämnden i sitt yttrande lyfta fram synpunkter gällande kommunövergripande strategier, licenskostnader, uppföljning av riktlinjerna samt behovet av en strategi för digitalt möjliggörande tjänster - som exempelvis e-tjänster. Miljönämnden efterfrågar även en bredare ansats i riktlinjerna angående de listade principerna för digital informationshantering och ser gärna att dessa kompletteras med fler relevanta principer för IT och digitalisering i stort. Principer kring digital kompetens samt cirkulär ekonomi kan till exempel finnas med i såväl riktlinjer som utvecklingsplan framöver.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på kommunstyrelsens arbetsutskotts remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2020-11-17
- Bilaga 1 Remissförslag Riktlinjer för IT och digitalisering
- Bilaga 2 KSAU Tjänsteskrivelse 201005 Riktlinjer och omorganisering gällande IT, digitalisering och systemförvaltning
- Bilaga 3 Basleveranser

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2020-12-15

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunstyrelsens arbetsutskott har översänt Remiss angående Riktlinjer och omorganisering gällande IT, digitalisering och systemförvaltning till bland annat miljönämnden för samråd. Svar önskas senast 2020-12-31.

Stadskontoret efterfrågar synpunkter på hela förslaget till riktlinjer, deras intentioner och eventuella effekter men lyfter fram två frågeställningar för remissinstanserna att särskilt beakta:

- Ger riktlinjerna en tydlighet för nämnden och förvaltningen för hur staden arbetar tillsammans med IT och digitalisering?
- Hur ser nämnden på den föreslagna besluts- och behovsprocessen för kommungemensam IT och dess prioriteringar?

Bakgrund

Kommunfullmäktige gav, i samband med antagandet av programmet för Malmö stads digitalisering 2017-2022 - *Det digitala Malmö*, kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram riktlinjer för digital infrastruktur och IT. Vidare fick kommunstyrelsen i uppdrag att besluta om riktlinjer och anvisningar för realisering av *Det digitala Malmö*. En översyn av stadskontorets organisation genomfördes 2018 – 2019 och ett av områdena som analyserades var kommungemensam digitalisering, IT och systemförvaltning. Utifrån dessa beslut och utredningar har stadskontoret tagit fram liggande förslag gällande styrning, finansiering och organisering av kommungemensam IT, digitalisering och systemförvaltning i Malmö stad.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden ställer sig positiv till förslaget på en ny kommungemensam IT- organisation med placering på serviceförvaltningen. Miljönämnden instämmer i de problem som lyfts i remissförslaget gällande nuvarande modell och ser fördelar med att ansvar och roller samt styrning och ledning klargörs. Miljönämndens förhoppning är att strategierna för det digitala arbetet kan förverkligas på ett bättre sätt genom att en samordnande och ledande part driver dessa frågor för att nå samordningsvinster för hela staden.

Alla nämnder har idag och kommer förslagsvis fortsatt att ha ansvar och beslutsmandat för sin egen förvaltnings långsiktiga digitalisering. Men utan en övergripande koordinerad och strategisk modell för staden har förvaltningarna tenderat att arbeta reaktivt och en ökad utvecklingstakt har därmed inte möjliggjorts fullt ut.

Kommunövergripande strategi och kommungemensamt stöd

De kommunövergripande strategierna bör inrymmas i gällande styrdokument och därför anser miljönämnden att såväl riktlinjerna som den kommande utvecklingsplanen måste ta höjd för dessa frågor. Huvudansvar för frågor som rör omvärldsbevakning och nätverksbyggande bör därför ligga på den kommande kommungemensamma IT-funktionen så att alla förvaltningar får stöd i dessa frågor som berör kommunövergripande verksamhetsutveckling.

Parallellt med arbetet med riktlinjer för IT, digitalisering och systemförvaltning tar staden även fram riktlinjer för arbetet kring informationssäkerhet. Miljönämnden vill framföra risken att två parallella kommunövergripande system byggs in då vissa kommungemensamma funktioner kan komma att kvarstå på stadskontoret när resten av det kommungemensamma arbetet kommer ligga på serviceförvaltningen.

Vilka funktioner som planerar att kvarstå på stadskontoret och vilka funktioner som planerar att flyttas över till kommungemensam IT har även betydelse för systemförvaltningen av stadens övergripande och gemensamma system. Miljönämnden vill därför lyfta fram att frågor som rör både själva tekniken och användarvänligheten kring system ses som en helhet. Samordning, förvaltning och utveckling av det kommunövergripande ärende- och dokumenthanteringssystemet bör därför i sin helhet lämpligen ingå i en samlad organisering.

Miljönämnden vill även påtala vikten av att manualer, rutiner, kvittenser med mera som rör kommunövergripande system och hårdvara bör tas fram kommuncentralt för att undvika dubbelarbete på alla förvaltningar. Exempelvis har miljöförvaltningen, bland andra förvaltningar, tagit fram egna manualer och rutiner för Microsoft Teams. Detta skulle lämpligen kunnat ha hanterats kommuncentralt för alla förvaltningar. Likaså bör ansvaret för kommunövergripande kompetensutveckling och utbildning för de funktioner som på varje förvaltning arbetar med IT och digitalisering förslagsvis placeras på kommungemensam IT.

Egen möjlighet till upphandling

Den årliga utvecklingsplanen som servicenämnden ska ta fram bör ta sin utgångspunkt i förvaltningarnas verklighet. Om behov uppstår måste IT-lösningar och digitala tjänster som är viktiga för miljöförvaltningens uppdrag kunna tas fram. Miljönämnden, som har en relativt liten förvaltning, ser därför positivt på skrivningen ”om en förvaltning har behov som inte täcks av stadens gemensamma IT-förmågor, det vill säga basleveranserna från kommungemensam IT, finns möjligheten att upphandla det själv.” Samtidigt förstår nämnden vikten av att kommungemensam IT ges möjlighet för utlåtande och rekommendation för att förvaltningsspecifika satsningar i största möjliga mån ska gå i gemensam riktning inom staden. Detta gäller även för kommungemensamma avtal för konsultstöd i IT-upphandlingar.

Principer för IT och digitalisering

I remissförslaget listas ett antal principer för digital informationshantering. Miljönämnden efterfrågar en bredare ansats, för såväl riktlinjerna som den kommande utvecklingsplanen, kring principer för IT och digitalisering och ser gärna att dessa kompletteras med fler relevanta principer. Exempelvis bör principer kring *digital kompetens*, *verksamhetsutveckling* samt *cirkulär ekonomi* finnas med i riktlinjer och plan.

Digital kompetens

Miljönämnden efterfrågar ett resonemang kring hur organisationen ska förhålla sig till digitaliseringens möjligheter och utmaningar. Frågor kring till exempel digital kompetens bland medarbetare och chefer bör tydliggöras. Som chef i en alltmer digital miljö ställs andra krav på ledarskap än i en traditionell ledningsstruktur. Chefer måste kunna förhålla sig till minskade hierarkier, arbete hemifrån och annat som digitaliseringen kan komma att påverka. Medarbetare måste dels ha en grundläggande förståelse för digitalisering och nya verktyg. Miljönämnden ser att digital kompetens är något som måste inkorporeras i kompetensförsörjning men också i alla chefers och medarbetares fortbildning.

Verksamhetsutveckling i fokus

Därutöver ser miljönämnden gärna att principerna kompletteras med att IT-miljön ska möjliggöra verksamhetsutveckling. De principer som nämns i remissförslaget kring tillgänglighet, öppenhet och standardisering är några parametrar men ger inte en fullständig bild och lyfter inte

fram verksamhetsutveckling specifikt. Utvecklingsinitiativ måste mötas av en tillgänglig och följsam IT-miljö där standardisering och automatisering underlättar återkommande delar i olika digitaliseringsprojekt på förvaltningarna.

Cirkulär ekonomi

I riktlinjerna för *Det digitala Malmö* nämns att smart teknologi ska minska energianvändning och utsläpp samt att det ekologiska fotavtrycket ska minska. Miljönämnden vill påtala vikten av att detta perspektiv även framgent finns med och omnämns i de grundläggande principerna. Nämnden ser därför att ett cirkulärt kretsloppsperspektiv bör finnas med vid inköp och upphandlingsfrågor av såväl hårdvara som mjukvara. Det handlar om plast och metaller i till exempel datorer och mobiler och hur dessa framställs men även om kapaciteten och energianvändningen när olika digitala tjänster och smart teknologi nyttjas.

Då serviceförvaltningen föreslås få ansvar för att leda arbetet med strategi- och utvecklingsfrågor inom området ser miljönämnden ett behov av ett bredare perspektiv än endast de föreslagna principerna inom digital informationshantering.

Nämndernas och förvaltningarnas roll och ansvar

Miljönämnden välkomnar tydligheten kring nämndernas fortsatta arbete med IT och digitalisering att utifrån det kommungemensamma programmet anta en långsiktig planering för verksamhetsutveckling med IT på nämnds nivå.

Finansiering

Miljönämnden ser en flytt av nämndernas kommunbidrag till kommungemensam IT på serviceförvaltningen som en naturlig åtgärd. Det är positivt med ett effektivt arbetssätt som minskar onödig administration. Däremot vill nämnden lyfta möjligheten att exkludera licenskostnader från att automatiskt flyttas över till kommungemensam IT. Behovet av antal licenser fluktuerar över tid och förvaltningarna kan dessutom ha skiftande behov både vad gäller omfattning, inriktning och nivå på licenser. En förvaltning med många anställda som har arbetsuppgifter av administrativ karaktär kan ha andra behov än en förvaltning med många anställda med mobila uppgifter.

Uppföljning

Miljönämnden saknar ett stycke kring uppföljning och realiserandet av riktlinjerna. Miljönämnden föreslår att riktlinjerna och den kommande utvecklingsplanen följs upp årligen i samband med årsbokslut. Det finns ett behov av att mäta om omorganisationen leder till ökad tydlighet, tillgänglighet och effektivitet – inte minst för malmöborna.

Digitalt möjliggörande tjänster

Miljönämnden vill särskilt lyfta fram den digitala utvecklingen kring digitalt möjliggörande tjänster (som exempelvis e-tjänster) och plattformar där medborgaren och Malmö stad möts. Miljönämnden efterfrågar en tydlig övergripande strategi kring dessa frågor, inte minst så att det finns en likriktighet kring kommungemensamma frågor så att malmöborna behandlas lika oavsett vilka förvaltningar som tillhandahåller den digitalt möjliggörande tjänsten eller plattformen.

Miljönämnden vill även poängtera vikten av att flera olika perspektiv beaktas när digitalt möjliggörande tjänster utarbetas för att tillmötesgå malmöbornas behov och skiftande

förutsättningar. Inte minst är barnperspektivet centralt när behov kartläggs inför lansering av nya digitalt möjliggörande tjänster för malmöborna.

Sammanfattande slutsatser

Miljönämnden ser remissförslaget med kommungemensam IT som lovvärt och ser fram emot att realiserandet av digitala Malmö tar fart. Med hjälp av prioriterade insatser och tydliga ansvarsroller samt en IT- och digitaliseringsfunktion på varje förvaltning är miljönämndens förhoppning att en kontinuerlig dialog över förvaltningsgränser kommer att ske och dubbelarbete undvikas framöver. Riktlinjerna ger en större tydlighet för hur staden arbetar tillsammans med IT, digitalisering och systemförvaltning men miljönämnden vill samtidigt peka på att delar i förslaget kan utvecklas, såsom kommunövergripande strategier, licenskostnader, uppföljning av riktlinjerna, principer för digital informationshantering och en tydlig strategi för digitalt möjliggörande tjänster.

Miljönämnden ser positivt på den föreslagna besluts- och behovsprocessen för kommungemensam IT och ser för egen del att omprioriteringar av resurser måste göras för att möta de krav och förväntningar som tillkommer med den föreslagna modellen. Vad gäller verksamhetsutveckling ser miljönämnden positivt på att om en förvaltning har behov som inte täcks av stadens gemensamma IT-förmågor finns möjligheten att upphandla det själv.

Vidare anser nämnden att principerna i föreslagna riktlinjer är för snäva och ser ett behov av att dessa kompletteras med principer som är relevanta för IT och digitalisering i stort.

Miljönämnden anser att ansvaret för kompetensutveckling, utbildning och inspiration också lämpligen behöver ligga på kommungemensam IT och att detta bör tydliggöras i riktlinjerna. Även framtagande av manualer och riktlinjer för kommunövergripande hård- och mjukvara bör tas fram kommuncentralt.

Organisationens digitala kompetens samt digitaliseringens sociala och ekologiska fotavtryck behöver också inrymmas i såväl, principer, riktlinjer och övriga utvecklings- och strategidokument framöver. De kommunövergripande frågeställningarna och strategierna bör tas med i gällande styrdokument och därför anser miljönämnden att såväl riktlinjerna som den kommande utvecklingsplanen måste ta höjd för dessa frågor.

Barnkonventionen

Barnkonventionen har beaktats vid handläggningen av detta ärende på följande sätt:

Barn har rätt att få tillgång till tillgänglig och lättförståelig information via till exempel internet. Därför spelar det roll hur Malmö stad tillgängliggör information för malmöborna - inklusive alla barn och unga under 18 år.

Då barn har rätt att uttrycka sin mening, rätt till yttrandefrihet samt höras i alla frågor som rör barnet bör framtagandet av de olika digitalt möjliggörande tjänster inkludera barnperspektivet under hela processen. Detta bör tas med i den kommande utvecklingsplanen som serviceförvaltningen ska ta fram.

Förslaget har utarbetats av Sofie Holmkvist, enhetschef och Mia Ideström, utvecklingssekreterare.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Sofie Holmkvist
Enhetschef
Enheten kansli och juridik